

DAVLAT BOSHQARUVI SAMARADORLIGINI BAHOLASH

Sarvar Saidov Faxriddin o‘g‘li

Berdaq nomidagi Qoraqalpoq davlat universiteti Yurisprudensiya fakulteti III bosqich talabasi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7373182>

Annotatsiya. Mazkur maqolada O‘zbekiston Respublikasi va boshqa bazi xorijiy mamlakatlar timsolida davlat boshqaruvini tashkil etish va ta‘minlashning asosiy masalalari ko‘rib chiqiladi. Bundan tashqari davlat boshqaruvi samaradorligini umumiy yondashuvlardan tortib, aniq yondashuvlarga o‘lchashga alohida e‘tibor qaratilayotgani haqida fikr-mulohazalar bildiriladi.

Kalit so‘zlar: samaradorlik, baholash, davlat boshqaruvi, yondashuvlar, davlat boshqaruvini tashkil etish.

Аннотация. В данной статье рассматриваются основные вопросы организации и ведения государственного управления на примере Республики Узбекистан и некоторых других зарубежных стран. Кроме того, приводятся мнения о том, что особое внимание уделяется измерению эффективности государственного управления от общих подходов к конкретным подходам.

Ключевые слова: эффективность, оценка, государственное управление, подходы, организация государственного управления.

Abstract. This article considers the main issues of the organization and maintenance of public administration in the example of the Republic of Uzbekistan and some other foreign countries. In addition, opinions are given that special attention is paid to measuring the effectiveness of public administration from general approaches to specific approaches.

Key words: efficiency, evaluation, public administration, approaches, organization of public administration.

Davlat harakat strategiyasining harakatlantiruvchi kuchi davlat va uning organlari hisoblanadi. Islohotlarning kafolati - bu davlatning samarali faoliyati bilan bog‘liq bo‘lgan voqeadir. U boshqaruv mahorati bilan uzoq muddatli maqsadlarni rejalashtiradi, siyosiy va ijtimoiy jarayonlarni boshqaradi, aholini safarbar qiladi va mavjud resurslardan oqilona va adolatli foydalanadi. Binobarin, davlat va jamoat boshqaruvi tizimini takomillashtirmasdan mamlakat hayotini modernizatsiya qilish mumkin emas. Modernizatsiya mamlakatni rivojlanishiga olib keladi, menejmentning xizmat qilish muddatini yangi sifat va talablar darajasiga ko‘taradi. Ushbu jarayonlar bevosita mintaqaviy rivojlanish bilan bog‘liq muammolarni hal qilishda mahalliy hokimiyat organlariga mustaqil qaror qabul qilishga imkon beradigan qonunchilik bazasini shakllantirishni talab qiladi.

Zamonaviy dunyoning tez o‘zgarib borayotgan ijtimoiy-iqtisodiy sharoitlari davlat xizmati oldiga ko‘lami, murakkabligi bo‘yicha XIX-XX asrlardayoq davlat vazifalari bilan taqqoslanmaydigan yangi maqsad va vazifalarni qo‘yganligi haqida nazariy ma‘lumotlar mavjud. Bu masalaga munosib javob berish uchun davlat hokimiyati va boshqaruvi organlari va davlat xizmatchilari nafaqat boshqaruvning odatiy, an‘anaviy usullarini qayta ko‘rib chiqishga, balki o‘z faoliyati samaradorligini muntazam oshirishga harakat etishlari joiz.

Boshqaruv - bu tizim elementlarini o‘zaro (o‘z ichida) va tashqi muhit bilan muvofiqlashtirish, tashkil etish, tartibga solish orqali ushbu tizimning omon qolishiga qaratilgan tizim funksiyasi.

Davlat boshqaruvi - bu davlatning odamlarning ijtimoiy hayotiga uni tartibga solish, saqlash yoki o‘zgartirish uchun uning kuchidan kelib chiqqan holda amaliy, tashkiliy va tartibga soluvchi ta’siri demakdir.

So‘nggi yillarda konstitutsiyaviy qonunchilikka kiritilgan yangi institutlar davlat boshqaruvi tizimini yanada takomillashtirishda, hukumat tuzilmalari (parlament, prezident, hukumat) o‘rtasidagi munosabatlarning samarali tashkiliy-huquqiy mexanizmlarini yaratishda muhim rol o‘ynaydi. Xususan, 2011-yil 18-aprelda qabul qilingan O‘zbekiston Respublikasining Qonuni davlat hokimiyati tizimini yanada demokratlashtirish uchun muhim huquqiy asos bo‘ldi. Asosiy qonunning 98-moddasiga islohotlarning oldingi bosqichida kiritilgan o‘zgartishlar hokimiyat sub’yektlari o‘rtasida vakolatlarni munosib taqsimlanishiga erishishda muhim rol o‘ynadi.

Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyevning ta’kidlashicha, hukumatni modernizatsiya qilish mamlakatning ustuvor yo‘nalishlaridan biri bo‘lib, xalqaro tajriba uning samaradorligini oshirishga yordam beradi.

O‘zbekiston delegatsiyasining BAAGA tashrifi hukumat boshqaruvni takomillashtirishda ikki tomonlama hamkorlikni mustahkamlashga sodiqligini namoyish etadi. Birlashgan Arab Amirliklari vazirining so‘zlariga ko‘ra, hukumat faoliyatini rivojlantirishda yuqori samaradorlikni ta’minlash BAAning kelajakni xavfsiz ta’minlash yo‘lidagi harakatlarining muhim qismidir. Birlashgan Arab Amirliklari yangi biznes modellarini ishlab chiqish va joriy etish bo‘yicha muvaffaqiyatli tajribasidan mamnunligini bildirdi.

Hozirgi globallashuv davrda, davlat boshqaruv tizimini samaradorligini oshirish uchun davlat xizmatlari ko‘rsatish tizimi katta ahamiyatga ega. Asosan davlat xizmatlari ko‘rsatish masalasi yetakchi masalalardan biri bo‘lib, bu tizimning maqsadi aholi manfaatlariga xizmat qilishdir.

Bu borada nafaqat respublika hayotida, balki xorijiy mamlakatlar hayotida ham amaliy harakatlar mavjud ekanini alohida ta’kilash lozim.

Bugungi kunda Rossiyada davlat organlari faoliyatining samaradorligini oshirish bilan bog‘liq masalalar alohida dolzarb va ahamiyatga ega. Shubhasiz, davlat hokimiyati va boshqaruvi organlarida belgilangan maqsadlarning yakuniy natijalar bilan qanchalik bog‘liqligi, ish samaradorligi qanchalik yuqori ekanligi va, albatta, aholi o‘z faoliyati natijalarini, butun jamiyat farovonligini qanday baholayotgani bilan bog‘liq. Davlat organlari faoliyatini baholashning mavjud tizimini takomillashtirish muvaffaqiyatli xorijiy tajribalar asosida, ularning eng yaxshilarini Rossiyada qo‘llagan holda, Federatsiya voqeliklariga moslashgan holda amalga oshirilishi kerak.

Hozirgi vaqtda samaradorlikning mohiyatini aniqlashning bir qancha nazariy va uslubiy yondashuvlari mavjud. Faoliyatning turli sohalarida samaradorlikni tushunish o‘ziga xos xususiyatlarga ega. Umuman olganda, samaradorlik deb natijalarga erishish imkoniyati, natijani olishning u mo‘ljallangan kishilar uchun ahamiyati, bu natijaning ahamiyatining unga erishish uchun sarflangan kuchlar miqdoriga nisbati tushuniladi. Masalan, siyosatda «samaradorlik» atamasi ijobiy va kerakli narsa sifatida qaraladi va shu bilan faoliyatga xos bo‘lgan qiymat

ma’nosini oladi. Hokimiyat faoliyatiga nisbatan bu atama muayyan takliflarni qo‘llab-quvvatlashda jamoatchilik fikrini tashkil etishga qodir samarali siyosiy ramzga aylanadi.

Xulosa o‘rnida aytish mumkinki, davlat tashkilotlarining samarali aniq qarorlari maqbuldir. Umumiy muhim maqsadlarni amalga oshirishni ta’minlaydigan, ammo yuqori xarajatlar bilan bog‘liq bo‘lmaganlar, bir tomonga sezilarli muvaffaqiyat keltiradigan, lekin boshqa tomon uchun katta yo‘qotishlarni talab qilmaydigan qararlar maqbuldir.

REFERENCES

1. O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. -Toshkent; 2014 yil.
2. Islom Karimov. Mamlakatimizda demokratik islohotlarni yanada chuqurlashtirish va fuqarolik jamiyatini rivojlantirish konsepsiyasi. -T.; 2010, 8-bet.
3. Yusupov E. va boshq. Ijtimoiy boshqaruv tizimi evolyutsiyasi va davlatning shakllanishi. -T., 2005. 75-bet.
4. Shavkat Mirziyoyev. Biz jasur va olijanob xalqimiz bilan erkin va obod, demokratik O‘zbekiston davlatini quramiz! 2016-yil 15-dekabr.
5. Islom Karimov. Mamlakatimizda demokratik islohotlarni yanada chuqurlashtirish va fuqarolik jamiyatini rivojlantirish konsepsiyasi. -T. 2010, 12-13-bet.
6. Shavkat Mirziyoyev. Qonun ustuvorligini ta’minlash va inson huquqlari -mamlakat taraqqiyoti va xalq farovonligi, 2016-yil 8-dekabr.
7. O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. -T.; 2014, 8-bet.
8. Islom Karimov. Xavfsizlik va barqaror taraqqiyot sari. 6-jild -T.; 1998 S. 28-29.
9. Атаманчук Г.В. Теория государственного управления. Издательство: Омега-Л, 2004.
10. Игнатов В. Повышение эффективности государственной власти и управления — жизненно важная проблема сохранения российской государственностью. — М.: Дело, 2007.
11. Халиков М.И. Система государственного и муниципального управления: учебное пособие. М.: Флинта, 2008. — 448 с.
12. Хольцер М, Производительность, государственное управление и демократия. С.